

**ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]**

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

УДК81'44(811.161.2+811.161.1+811.111):81'37

*Стаття надійшла до редакції [Article received /
Статья поступила в редакцию] – 15.01.2018 р.*

Перевірено на плагіат [Checked for plagiarism / Проверено на плагиат] – 23.01.2018 р.

Оригінальність тексту [The originality of the text / Оригинальность текста] – 99.55 %

<http://doi.org/10.17721/2663-6530.2018.33.02>

**ПОЛІПАРАДИГМАЛЬНІСТЬ ЯК ОСНОВА СУЧАСНИХ
ЛІНГВІСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ КООРДИНАТ КОМУНІКАЦІЇ**

С. І. Терехова (м. Київ, Україна)

l_wiss@ukr.net

доктор філологічних наук,
професор кафедри російської мови і літератури
Київський національний лінгвістичний університет
(Міністерство освіти і науки України)
03150 м. Київ, вул. Велика Васильківська, 73

Статтю присвячено аналізу поліпарадигмальності як основи сучасних лінгвістичних розробок, зокрема, з лінгвістичної типології і перекладознавства, спрямованих на вивчення репрезентацій координат комунікації. Розвідки, проведені в аспектах лексичентризму і текстоцентризму, передбачають, як правило, застосування комплексної методики аналізу досліджуваного матеріалу, що передбачає його розгляд з різних боків задля повного, всебічного опису, визначення аломорфних та ізоморфних характеристик, типологічних властивостей і універсалій. Така тенденція стала регулярною в сучасних розробках з лінгвістичної типології та лінгвістики перекладу. У статті схарактеризовано основи методології поліпарадигмального аналізу, проведеного на матеріалі мовних репрезентацій координат комунікації. Методика поліпарадигмального аналізу репрезентацій координат комунікації передбачає три етапи дослідження: 1) концептуальний, або логіко-поняттєвий аналіз; 2) власне мовний (лексико-граматичний і функціонально-семантичний) аналіз; 3) психолінгвістичний аналіз (представлений вільним асоціативним експериментом). Методика і процедура можуть децю нівелюватися залежно від матеріалу та мети дослідження, проте принципи поліпарадигмальності зазначених лінгвістичних студій залишаються

© Терехова С. І. [Терехова С. И.] l_wiss@ukr.net

Поліпарадигмальність як основа сучасних лінгвістичних досліджень координат комунікації (Українською)
[Полипарадигмальность как основа современных лингвистических исследований координат коммуникации

(На укр. яз.)

(Проблеми мовознавства [Проблемы языкознания])

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINGVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

незмінними. Вони універсальні для індоєвропейських мов. У статті також подані головні закономірності функціонування системи координат комунікації в українській, російській та англійській мовах, на основі яких було проведено дослідження.

Ключові слова: лінгвістична типологія, лінгвістика перекладу, комплексний підхід, поліпарадигмальний аналіз, методологія, координати комунікації.

ПОЛИПАРАДИГМАЛЬНОСТЬ КАК ОСНОВА СОВРЕМЕННЫХ
ЛИНГВИСТИЧЕСКИХ ИССЛЕДОВАНИЙ КООРДИНАТ
КОММУНИКАЦИИ

С. И. Терехова (г. Киев, Украина)

l_wiss@ukr.net

доктор филологических наук, профессор кафедры русского языка и литературы
 Киевский национальный лингвистический университет
 (Министерства образования и науки Украины)
 03150 г. Киев, ул. Большая Васильковская, 73

Статья содержит анализ полипарадигмальности как основы современных лингвистических исследований языковых репрезентаций координат коммуникации, в частности, с позиции лингвистической типологии и переводоведения. Исследования, проведенные в аспектах лексецентризма и текстоцентризма, предполагают, как правило, использование комплексной методики исследования, что приводит к рассмотрению предмета лингвистического анализа с разных сторон для полного, всестороннего его изучения. Такая тенденция стала регулярной в современных разработках по лингвистике перевода и лингвистической типологии. В статье охарактеризованы основы методологии полипарадигмального анализа, проведенного на материале языковых репрезентаций координат коммуникации. Методика полипарадигмального анализа репрезентаций координат коммуникации предполагает три этапа исследования: 1) концептуальный или логико-понятийный анализ; 2) собственно языковой (лексико-грамматический и функционально-семантический) анализ; 3) психолингвистический анализ (представленный свободным ассоциативным экспериментом). Методика и процедура могут несколько нивелироваться в зависимости от материала и цели исследования, однако принципы

(Actual linguistics problems)

Multy-paradigmality as a basis of modern linguistic studies of communication coordinates representations (in Ukrainian) [Poliparadygmal'nist' jak osnova suchasnyh lingvistichnyh doslidzhen' koordynat komunikacii']

© Terekhova S. I. [Terehova S. I.] l_wiss@ukr.net

**ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]**

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

полипарадигмальности сопоставительного языкознания и лингвистики перевода остаются неизменными. Они универсальны для индоевропейских языков. В статье также представлены основные закономерности функционирования системы координат коммуникации в украинском, русском и английском языках, на основе которых было проведено исследование.

Ключевые слова: лингвистическая типология, лингвистика перевода, комплексный подход, полипарадигмальный анализ, методология, координаты коммуникации.

**MULTY-PARADIGMATICITY AS A BASIS OF MODERN LINGUISTIC
STUDIES OF COMMUNICATION COORDINATES REPRESENTATIONS**

S. I. Terekhova (Kyiv, Ukraine)

l_wiss@ukr.net

doctor of sciences (linguistics),

professor of the Department of the Russian Language and Literature,

Kyiv National Linguistic University

(Ministry of Education and Science of Ukraine

03150 Kyiv-150, Velyka Vasylkivska Str., 73

The article deals with the investigation of fundamentals and present state of multi-paradigmatic analyses of language units representing the system of coordinates of communication in the Ukrainian, Russian and English languages. Coordinates of communication are presented in the work as a deictic start-point of communication “I – here – now”, defined by K. Buhler in his “Language Theory” as well as the related language units of the same semantics and functions in the languages. The specifics of these words and word combinations is in their possibility to express different types of reference changing them in frames of a certain context of communication act.

Multy-paradigmaticity is described in the present article as a basis of complex methodology of modern researches on linguistics, in particular, contrastive linguistics and linguistics of translation. Many works of modern linguists have been done based on semantic or / and structural aspects of linguistic and pragmatic analyses of the system of communication coordinates at all or its particular representations (see works by Yu. Apresyan, N. Arytyunova, K. Buhler, K. Brugman, J. Lyons, N. Kirvalidze, Ch. Fillmore, etc.). But there has not been done any complex multi-paradigmatic researches of

© Терехова С. І. [Терехова С. И.] *l_wiss@ukr.net*

Поліпарадигмальність як основа сучасних лінгвістичних досліджень координат комунікації (Українською)
[Полипарадигмальность как основа современных лингвистических исследований координат коммуникации

(На укр. яз.)

(Проблеми мовознавства [Проблемы языкознания])

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINGVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

communication coordinate system before. Works of such a kind (see the ones by M. Avdonina, N. Zhabo, S. Terekhova, etc.) mainly characterize allomorphic and isomorphic features of the analyzed language units in Russian, English, French, and Ukrainian. This article represents roots, origin and patterns of multy-paradigmality of the characterized language units which are important for the future development of both contrastive linguistics and translation theory. It describes the procedure of multy-paradigm analyses of language units that is appropriate for the above mentioned fields of science. Lexical centric approach and textual centric one, being involved in the investigation, contain complex methodology of functional and semantic categories study that is appropriate for such language categories as deixis, reference, anaphor, etc. It contains complex, multy-paradigm analyses of units of different language levels denoting "place or direction in space", "time" and "person" indication.

Multy-paradigm approach provided in the research includes the following stages: 1) conceptual / logical and semantic analyses; 2) language units analyses (including structural, lexical and grammatical, functional and semantic ways of analyses); 3) psycholinguistic analyses (in particular, free associative experiment and its verifying). The results of the above mentioned procedure are supplied additionally with some extra-lingual facts complementing it. They essentially help to simplify the correct comprehension, understanding and learning of communication coordinates representations in speech for foreigners. The tendency to complex analyses of language units of different types has become regular for modern researches on contrastive linguistics as well as linguistics of translation for the last decades, although multy-paradigm investigations are yet less regular than other ones nowadays. The methodology and procedure of multy-paradigm analyses can be varied partially in accordance with the material and purpose of the research however the principles of multy-paradigmality of both the above mentioned fields of science are out of changes, they are universal for Indo-European languages.

The further investigations of multy-paradigmality in languages and translation appear in functional semantics, cognitive linguistics, language and culture studies, sociolinguistics, psycholinguistics, especially if they are developed based on the contrastive analyses.

Key words: contrastive linguistics, linguistics of translation, complex approach, multy-paradigm analyses, methodology, communication coordinates.

Вступ

Постановка загальної проблеми і її зв'язок із науковими завданнями. У сучасній системі наукових знань бракує комплексної методологічної основи для

(Actual linguistics problems)

Multy-paradigmality as a basis of modern linguistic studies of communication coordinates representations (in

Ukrainian) **[Poliparadygmal'nist' jak osnova suchasnyh lingvistychnyh doslidzhen' koordynat komunikacii']**

© Terekhova S. I. [Terehova S. I.] l_wiss@ukr.net

**ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]**Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

певної систематизації загальної та конкретної методології наукових досліджень останніх десятиліть, а також формування на її основі цілісної, комплексної методики всебічного аналізу мовних явищ та одиниць мови, які посідають різні мовні рівні. Чимало науковців протягом останніх десятиліть указують на те, що наукові знання сьогодення (зокрема, й лінгвістичні – Т.С.) зазнають певної кризової ситуації (див., наприклад, А.Дугін [5]), у якій найбільш проблемним є чітко визначити методологію як базис, підґрунтя сучасних наукових знань, які, з одного боку, налічують чимало вузькоспеціальних наукових розвідок, а з іншого боку, – спроби узагальнити і систематизувати набуті різномірні наукові знання, організувати їх у цілісну концепцію сучасних лінгвістичних досліджень. Ці процеси послідовно можна бачити в сучасній лінгвістичній типології, у лінгвістиці перекладу, загальному мовознавстві. Ці наукові студії, як справедливо зазначив В.Г. Гак, характеризуються не лише плюралізмом думок науковців щодо цілей і напрямів дослідження, а й розмаїттям методик, кожен з яких дослідники певною мірою спробували застосувати в контрастивних студіях [4, с. 6]. Системність і наступність у процесі послідовного формування цілісної наукової бази знань аксіоматичні; вони значною мірою можуть бути забезпечені досконалим вивченням поліпарадигмальності і подальшим впровадженням поліпарадигмального підходу як комплексної методології лінгвістичного аналізу. Багатоаспектність зазначених галузей лінгвістики очевидна; саме вона потребує цілісного, систематизованого підходу задля уніфікації сучасних наукових розробок, націлених на вивчення різномірних мовних одиниць як репрезентацій складних функціонально-семантичних категорій, якими, наприклад, є мовні експліканти координат комунікації (МРКК).

Актуальність дослідження зумовлюється наявністю в сучасному загальному й зіставному мовознавстві лише поодиноких спеціальних досліджень, присвячених поліпарадигмальному вивченню МРКК у близько- і віддалено споріднених мовах. Незважаючи на те, що МРКК привертають увагу дослідників від часів античності, комплексне їх вивчення у межах зіставних парадигмальних студій лише розпочато на початку ХХІ століття. У статті для вивчення особливостей мовного вираження МРКК застосовано поліпарадигмальний підхід, тобто комплексне, багаторівневе дослідження мовного матеріалу, яке охоплює концептуально-семантичний, лексико-граматичний, функціонально-семантичний і асоціативний етапи лінгвістичного аналізу та передбачає додаткове залучення екстралінгвістичних даних в межах міждисциплінарного підходу [9].

© Терехова С. І. [Терехова С. И.] l_wiss@ukr.net

Поліпарадигмальність як основа сучасних лінгвістичних досліджень координат комунікації (Українською)
[Полипарадигмальность как основа современных лингвистических исследований координат коммуникации

(На укр. яз.)

(Проблеми мовознавства [Проблемы языкознания])

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINGVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В.В.Вернадський справедливо наголошував на тому, що науковий світогляд набуває розвитку у тісній взаємодії з іншими сторонами духовного життя людини, і різні аспекти наукового світогляду не можуть існувати і розглядатися відмежовано від діяльності людини в галузі філософії, релігії, суспільного життя або мистецтва ([1, с. 50]; цит. за [5, розд. 1; 2; 3]).

Останніми десятиліттями все більше наукових розвідок з германістики, романістики, славістики, загального та зіставного мовознавства, а також з лінгвістики перекладу, тяжіють до застосування комплексної методики поєднання декількох наукових парадигм як базових у дослідженні. Для лінгвістики перекладу ця тенденція аксіоматична, адже перекладацькій аналіз тексту передбачає комплексне застосування якнайменш комунікативно-прагматичного, дискурсного, лексико-граматичного, функціонально-семантичного, семантико-стилістичного та власне перекладацького аспектів дослідження [7, с. 113-114]. Для лінгвістичної типології поєднання декількох суміжних напрямів дослідження як послідовних етапів зіставного аналізу є необхідним, особливо у разі зіставлення віддалено споріднених мов, оскільки засоби вираження тих самих мовних явищ можуть бути різними, розташованими на різних мовних рівнях, і без комплексного аналізу залишатимуться поза межами вивчення.

Джерелами комплексних лінгвістичних досліджень МРКК, звісно, значною мірою є вузькоспеціальні або, навпаки, загальнолінгвістичні наукові розробки. Переважно вони зосереджуються на вивченні категорій референції, дейксису, анафори. Чимало таких досліджень було проведено на матеріалі англійської мови (праці Н.Г.Кірвалідзе, Й.А.Стерніна, А.Е.Левицького, Ch.Fillmore, J.Lyons та ін.), німецької (К.Brugmann, К.Bühler та ін.), російської (Л.С.Бархударова, О.В.Бондарка, Т.В.Булигіної, О.Д.Шмельова, А.Е.Левицького та ін.), італійської (Т.Б.Алісової) та інших мов окремо, менше – в їх зіставленні. У цьому плані класичними джерелами і витокami сучасних багаторівневих досліджень є загальнолінгвістичні розробки Ю.Д.Апресяна, Н.Д.Арутюнової, О.Є.Кібрика, Й.А.Стерніна, А.А.Уфимцевої, К.Bühler, К.Heger, Ch.Fillmore, J.Lyons, F.Pasierbsky, K.Sennholz, A.Von Stechow, U.Weinreich та ін., у галузі лінгвістичної типології – розробки В.Г.Гака, С.О.Крилова, С.Рахімова, В.Скалічки, Б.А.Успенського, вітчизняних науковців М.П.Кочергана, В.М.Манакіна, О.О.Тараненка, В.Г.Таранця та ін. Значно менше в цьому плані представлені наукові надбання з лінгвістики перекладу; як правило, в їх основі покладено

(Actual linguistics problems)

Multy-paradigmality as a basis of modern linguistic studies of communication coordinates representations (in

Ukrainian) [Poliparadygmal'nist' jak osnova suchasnyh lingvistichnyh doslidzhen' koordynat komunikacii']

© Terekhova S. I. [Terehova S. I.] l_wiss@ukr.net

**ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]**

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

лінгвоперекладацький або перекладацький аналіз тексту (див. праці М.А.Цатурової, Н.А.Каширіної, С.Є.Максімова, Т.А.Радченко та ін.). Проте одержані дані потребують подальшого осмислення системи МРКК з позиції комплексної інтеграції сучасних наукових парадигм та концепцій вивчення мови і мовлення, чим зумовлена актуальність пропонованого дослідження, адже соціальний статус мовців і реципієнтів, їх національно-культурна, політична, релігійна та інша належність, накладають відбиток на розуміння і членування мовної картини світу, визначають її національно-мовну специфіку та особливості відтворення у перекладі.

Мета статті – визначити й охарактеризувати витoki та методологічні основи комплексних, поліпарадигмальних досліджень МРКК в галузі лінгвістичної типології та лінгвістики перекладу і на цій основі схарактеризувати головні закономірності функціонування репрезентацій системи координат комунікації в сучасних українській, російській та англійській мовах.

Об'єктом дослідження обрано поліпарадигмальність та методологію поліпарадигмального вивчення координат комунікації як багатоаспектного мовного явища.

Предметом дослідження є парадигми та окремі мовні одиниці різних рівнів мовної ієрархії, об'єднані в систему репрезентацій координат комунікації в українській, російській та англійській мовах.

Наукова новизна дослідження полягає, з одного боку, в зіставному вивченні підсистем і типів МРКК у близько- і віддалено споріднених мовах; у впровадженні власної методики поліпарадигмального аналізу до вивчення цих одиниць мови; з другого боку, в одержаних результатах – у виявленні закономірностей та специфіки відтворення й функціонування МРКК у мовних структурах зіставляюваних мов; у розробці критеріїв аналізу та класифікування аналізованих МРКК і на цій основі – у визначенні особливостей трьох близько- і віддалено споріднених мов у плані відображення і вираження в їхніх структурах концептів координат комунікації; у встановленні головних типів асоціювання МРКК.

Матеріалом дослідження слугували мовні одиниці (іменники, числівники, прислівники, прислівникові та інші словосполучення) української, російської та англійської мов, які репрезентують семантику координат комунікації різних типів і за цією ознакою можуть бути включеними до складу відповідних функціонально-семантичних полів (ФСП). Їх джерела – тлумачні словники і текстові фрагменти [10-12].

© Терехова С. І. [Терехова С. И.] l_wiss@ukr.net

Поліпарадигмальність як основа сучасних лінгвістичних досліджень координат комунікації (Українською)
[Полипарадигмальность как основа современных лингвистических исследований координат коммуникации

(На укр. яз.)

(Проблеми мовознавства [Проблемы языкознания])

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINGVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети та з урахуванням характеру аналізованого матеріалу основним методом дослідження обрано *зіставний метод*, який дозволив порівняти аналізовані мовні одиниці як фрагменти відповідних концептуально-семантичних, а також мовних та асоціативних полів споріднених мов, щоб установити аломорфні й ізоморфні ознаки порівнюваних підсистем і типів МРКК. Для розв'язання конкретних завдань дослідження були застосовані й інші *лінгвістичні методи*: *репрезентативний метод* (за визначенням Ю. Степанова) – для дослідження меж і наповнення зіставляваних ФСП на всіх рівнях аналізу; *експериментальний (психолінгвістичний) метод*, зокрема вільний асоціативний експеримент – для уточнення результатів дослідження; *елементи кількісного аналізу* – для наочної маніфестації й аргументування висновків дослідження; *загальнонаукові методи*: аналізу й синтезу, індукції та дедукції, порівняння, гіпотези; *прийоми спостереження та опису* – для розв'язання конкретних завдань проведеного комплексного аналізу. З метою виявлення ізоморфних і аломорфних властивостей досліджуваного матеріалу були залучені: *контекстуально-ситуативний аналіз* – для визначення змішаних типів МРКК; *функціонально-семантичний аналіз* – для виокремлення і класифікації прагматичних та функціонально-семантичних типів МРКК; *лексико-граматичний аналіз* – для встановлення особливостей і типологізації МРКК. Була розроблена власна *методика поліпарадигмального дослідження* як комплексного багаторівневого і багатоаспектного вивчення парадигм мовних явищ і категорій із залученням даних позамовних галузей знань у комплексі із співвіднесенням мовного матеріалу з концептуально-семантичним та даними асоціативних експериментів (див. детальніше в [9, с. 88-101]). Для верифікації матеріалу асоціативного експерименту було залучено *методику повторних випробувань*.

Основний зміст

Віддавна науковці намагаються з'ясувати сутність, обсяг і концептуально-семантичні особливості понять навколишнього світу, з яких координати комунікації – простір, час і особа – є базовими у спілкуванні та побудові міжособистісних та інших упорядкованих суспільних відносин. Те, що репрезентації таких понять – мовні одиниці (МО) – розглядаються в багатьох наукових галузях (географії, філософії, логіці, фізиці, психології, лінгвістиці та ін.), може визначати МРКК як категорію багатоаспектних наукових студій, адже

(Actual linguistics problems)

Multy-paradigmality as a basis of modern linguistic studies of communication coordinates representations (in

Ukrainian) [Poliparadygmal'nist' jak osnova suchasnyh lingvistychnyh doslidzhen' koordynat komunikacii']

© Terekhova S. I. [Terehova S. I.] l_wiss@ukr.net

**ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]**Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

такі дослідження спрямовані на системне вивчення МО, їх концептуально-семантичних, функціонально-семантичних, лексико-граматичних та психолінгвістичних властивостей, типів і підтипів, аломорфних й ізоморфних характеристик у сучасних близько- і віддалено споріднених мовах і, як наслідок, – визначення особливостей перекладу, обрання техніки перекладу та способів відтворення у певному дискурсі мовою перекладу.

Комплексне вивчення репрезентацій координат комунікації у межах типологічних і перекладознавчих поліпарадигмальних студій протягом останніх двох десятиліть поступово, систематизовано впроваджується у лінгвістичній типології та лінгвістиці перекладу. Раніше такого комплексного зіставного аналізу МРКК не проводилося. Специфіка мовних координат комунікації, на відміну від їх еквівалентів у природознавчих та фізико-математичних наукових галузях, полягає передусім у відносності їхньої семантики, її детермінованості ситуацією спілкування.

Розробки, проведені в контексті загальнолінгвістичних досліджень (праці А.Фрея, Ф.Боаса, М.Сводеша, Е.Косеріу та ін.), містять певні спроби зіставного аналізу окремих типів репрезентацій МРКК. Подальші наукові студії, як правило, розгорталися навколо узагальненого дослідження анафори (О.Ю.Богуславська, І.А.Муравйова, В.І.Подлеська, К.Ehrlich та ін.), дейксису (Ю.Д.Апресян, С.О.Крилов, Н.В.Курікова, Й.А.Стернін та ін.), власне референції¹ (Х.Патнем, Д.І.Руденко, М.Г.Селезньов та ін.), типології дейксису (С.Рахімов, Г.А.Шамова та ін.) або дейктчної ідентифікації (Д.А.Меленчук, Л.А.Булаєва).

Розвиток зіставного напряму лінгвістики, який відбувався майже водночас із структурно-семантичним, комунікативним та іншими актуальними напрямками науки про мову, дозволяє розглядати його як окремий, новий етап комплексного вивчення мовних явищ та процесів. З одного боку, такі дослідження є проміжними у створенні загальнолінгвістичної теорії та теорії лінгвістичної типології (визначенні мовних універсалій, законів розвитку мов та ін.), з іншого боку, загальнолінгвістичні основи є фундаментом для створення типології МО, мовних явищ та процесів, визначення їх специфічних рис і виявів у мовах різних типів, що, у свою чергу, стає важливим надбанням для лінгвістики перекладу.

Останнім часом актуалізувалися типологічні дослідження функціонування систем указівних МО, різних типів референції (С.Рахімов, М.Сlyne, D.Crystal,

¹ Тобто, референції у вузькому розумінні цього терміна, як ідентифікації, відсилання до певного комунікативного акту [9, с. 24-106].

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINGVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

Е.Данziger, М.Еttlinger та ін.). Було досліджено основні властивості дейктичного, анафоричного та власне референційного типів МО, проте їх специфіка в мовах залишається недостатньо опрацьованою. Потребує перегляду, доповнення й уточнення з позиції наукових здобутків сьогодення й типологія МРКК (див., наприклад, окремі класифікації К.Бюлера, О.В.Алферова, С.Рахімова та ін.).

Зіставне вивчення окремих проблем функціонування МРКК як указівних систем у цілому та їхніх репрезентацій окремих типів (наприклад, артикля (праці М.Д.Фрідман, Р.Christophersen та ін.), займенників і прислівників (розробки М.Haspelmath, С.Hill та ін.), прийменників і прийменникових конструкцій (дослідження Т.Залозної та ін.), категоріальної домінанти часу (Т.М.Голосової), категорії локальності (Л.Б.Карпенко), координат локації (А.В.Науменко), часової нелокалізованості (Х.С.Лепшоков), напрямку руху (О.І.Смирницький), темпоральності, модальності й аспектуальності (С.М.Зуммер, Н.Г.Кірвалідзе, S.-G.Andersson та ін.), окремих різновидів орієнтаційної референції, зокрема інтеракціонального дейксису (О.В.Алферов), дейктичної ідентифікації (Д.А.Меленчук, Л.А.Булаєва), особового дейксису (Chr.Hauenschild та ін.), просторових указувань (С.Hill та ін.)), сприяло розробці загальної теорії зіставного дослідження функціонування МРКК різних типів, а саме, пропонується розмежовувати серед тричленних систем МРКК моноцентричні та біцентричні (С.О.Крилов). Отже, дослідження МРКК проводилося переважно на матеріалі однієї або двох мов з акцентуванням на окремих указівних типах. Певним кроком у поглибленні і розв'язанні цієї проблеми є уніфікована лінгвістична типологія (тобто, сукупність класифікацій) МРКК [9].

З метою комплексного вивчення МРКК був розроблений поліпарадигмальний підхід [9, с. 88-104], який передбачає комплексне багаторівневе дослідження мовних парадигм МРКК, що охоплює концептуальний (логіко-семантичний), функціонально-семантичний, лексико-граматичний і психолінгвістичний аспекти аналізу із залученням мовних даних, здобутих шляхом застосування міждисциплінарного підходу [там само].

Отримані результати

Поліпарадигмальний аналіз, запроваджений як методика лінгвістичного зіставного дослідження, а саме – як сукупність поняттєвого, мовного й асоціативного зіставного аналізу з урахуванням позамовних, зокрема позалінгвістичних, чинників – суттєво вдосконалює відомі типи та форми

(Actual linguistics problems)

Multy-paradigmality as a basis of modern linguistic studies of communication coordinates representations (in

Ukrainian) [Poliparadygmal'nist' jak osnova suchasnyh lingvistychnyh doslidzhen' koordynat komunikacii']

© Terekhova S. I. [Terehova S. I.] l_wiss@ukr.net

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

виявлення системи координат комунікації на відповідних рівнях аналізу й дозволяє стверджувати, що така система являє собою складну структуровану ієрархію, що містить ФСП просторового вказування, ФСП часового вказування та ФСП особового вказування. Ці ФСП мають сегментно-ярусну структуру, у складі якої за семантичними та іншими ознаками МРКК в зіставлюваних мовах оформлюються мікрополя, тематичні групи та різні мікропарадигми у їх складі. Елементи системи координат комунікації української, російської та англійської мов переважно полісемантичні й поліфункціональні, що визначає їх динаміку до транссемантичності і транс функціональності, тобто актуалізації / дезактуалізації семантики і / або функції під впливом контексту.

Поліфункціоналізм як ознака МРКК сприяє розвитку лексичної семантики й приводить до прагматичного, лексико-граматичного та стилістичного розшарування цих МО у різних функціональних виявах. Типовим для українських і російських МРКК виявом поліфункціоналізму є біфункціоналізм, що пов'язано зі структурними особливостями цих мов, а також трансфункціональні референційні типи. Монофункціональні прислівникові МО мають тенденцію до поступового переоформлення в поліфункціональні МО та іноді (в українській і російській мовах) у предикати, в чому виявляється динамізм мовного розвитку. Поліфункціоналізм значною мірою зумовлює складність розмежування номінативного, ідентифікаційного та вказівного компонентів семантики МО.

Транссемантичність і трансфункціональність як вияви міжпарадигмальних зв'язків у зіставлюваних ФСП свідчать про реальний стан розвитку поняттєвих, мовних та асоціативних репрезентацій координат комунікації. У межах досліджуваних парадигм транссемантичність і трансфункціональність, представлені у складі тематичних груп та окремих мікропарадигм, визначають семантичні, функціонально-семантичні зв'язки і відповідні співвідношення понять. Нерідко їх оформлення прискорюється асоціативними зв'язками.

Досліджувані трансфункціональні типи МРКК (дейктично-референційний, дейктично-анафоричний, референційно-анафоричний, номінативно-дейктичний та референційно-номінативний типи), які оформилися на основі полісемантичності і поліфункціональності МО, виявляють свою специфіку в тому, що для просторових указувань типовими є дейктично-референційні та дейктично-анафоричні репрезентації; часовим указуванням властиві передусім дейктично-референційні, референційно-анафоричні та дейктично-анафоричні типи; особовим МО притаманні дейктично-референційні, референційно-

© Терехова С. І. [Терехова С. И.] l_wiss@ukr.net

Поліпарадигмальність як основа сучасних лінгвістичних досліджень координат комунікації (Українською)
[Полипарадигмальность как основа современных лингвистических исследований координат коммуникации

(На укр. яз.)

(Проблеми мовознавства [Проблемы языкознания])

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINGVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

номінативні, дійктивно-анафоричні, анафорично-референційні та номінативно-дійктивні типи. За можливістю реалізації трансфункціональності й транссемантичності МО цих типів поділяються на: 1) монофункціональні моно- і полісемантичні МО; 2) біфункціональні моно- і полісемантичні МО: а) прислівниково-прийменникові МО, поширені в усіх досліджуваних мовах; б) прислівниково-прикметникові МО, характерні для англійської мови; в) займенниково-іменникові МО, поширені переважно в українській і російській мовах; г) прислівниково-вигуківі МО, типовіші для зіставлюваних споріднених мов (такі вияви є останнім етапом в оформленні лексико-граматичної омонімії МО; вони поширеніші в англійській мові).

Порівнювані мовні системи координат комунікації кардинально відрізняються від позамовних, зокрема позалінгвістичних, систем координат за своєю структурою та наповненням. Їхня поліпарадигмальна природа дозволяє віднести до них і певні соціальні диференціації. Функціонально-семантичний розвиток аналізованих категорій характеризується біполярністю, тобто разом з національно-специфічною деталізацією репрезентацій відбувається певна поняттява, мовна та, меншою мірою, асоціативна інтеграція як відображення світових глобалізаційних процесів у суспільстві. Разом із тим, цей вплив відображається у відповідних національно-мовних картинах світу і демонструє їх взаємодію. Семантичний розвиток уточнюється комунікативними параметрами, фоном для визначення та формування яких виступають асоціативні репрезентації координат комунікації.

Основні комунікативно-прагматичні функції аналізованих МО (вказівна, емпатична, підсилювальна, емоційно-експресивна, інверсійна та атрактивна) зумовлюють визначення таких прагматичних типів репрезентацій координат комунікації: 1) суб'єктивно адекватний інтенціональний тип, спрямований відтворення відповідної ідентифікації і / або вказування, до якого належать моносемантичні синтаксеми з первинним номінативним значенням; 2) дезиративно адекватний інтенціональний тип, спрямований на породження неоднозначності висловлення, ідентифікаційного і / або референційного в семантиці МО, до якого належать полісемантичні синтаксеми. Їх двозначне сприйняття відбувається на основі перифразу, фразем, метафоричних, гіперболічних, літотних словосполучень указівної семантики; 3) модулятивний тип, який найчастіше реалізується в мікроконтексті; він є виявом розвитку первинної вказівної семантики на основі причинно-наслідкових відношень.

(Actual linguistics problems)

Multy-paradigmality as a basis of modern linguistic studies of communication coordinates representations (in

Ukrainian) [Poliparadygmal'nist' jak osnova suchasnyh lingvistichnyh doslidzhen' koordynat komunikacii']

© Terekhova S. I. [Terehova S. I.] l_wiss@ukr.net

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

Різні типи сполучуваності аналізованих МО, зумовлені структурними особливостями досліджуваних мов та впливом мовної традиції, дозволяють класифікувати їх як: 1) синтагматично закріплені (типові для англійської мови): а) препозитивні, б) постпозитивні, в) інтервербальні (англійські МО, які мають дві закріплені позиції і можуть змінювати або не змінювати свою семантику залежно від синтаксичної позиції); 2) синтагматично вільні МО (типові для української і російської мов).

Основними структурними відношеннями в системі координат комунікації усіх зіставляваних мов є опозиції, зокрема такі їхні типи: 1) бінарні (парні) – найпоширеніший тип серед досліджуваних МО; 2) троїсті, поширені серед просторових МО, деяких часових МО, окремих особових МО; 3) еквіполентні (нульові) опозиції або ті, що не мають прямого, безпосереднього опозита (такі репрезентації не частотні серед аналізованих МО; вони є свідченням розвитку поняттєвих та мовних репрезентацій); 4) поліопозитивні репрезентації, поширені насамперед серед неозначених англійських МО; ці відношення характеризуються певним синонімічним паралелізмом. Їм також притаманні вияви градуальних опозицій.

Ступінь поширення синонімії й антонімії в мовних координат комунікації свідчить про давність та ієрархічність парадигматичної впорядкованості, яка певним чином спрямовує розвиток синтагматичних відношень. Спостерігається явище функціонально-семантичної нейтралізації, тобто контекстуально зумовленої заміни (а часом і усунення) однієї вказівної ознаки іншою – комплементарною, що приводить до поперемінної актуалізації / дезактуалізації типів указування (наприклад, дейктичного та анафоричного) з можливою частиномовною заміною. Це явище характерне для МО зворотної семантики.

На поняттєвому й мовному рівнях аналізовані типи вказувань є універсальними, які виражають спільні ознаки через дещо відмінні МО. Їх стійке закріплення у свідомості носіїв мов підтверджується й на асоціативному рівні [9, с. 401]. Поняттєве членування ФСП указувань відбувається на основі наукових парадигм знань і національно-культурних, етносоціальних та релігійних традицій, які формувалися протягом століть. Сучасний бурхливий розвиток суспільних відносин і досягнень науки справляє суттєвий вплив на формування поняттєвих і семантичних репрезентацій координат комунікації.

Поліфункціональність не сприяє поширенню вказівних ознак серед спільнокореневих МО в обох аналізованих близькоспоріднених мовах. Унаслідок

© Терехова С. І. [Терехова С. И.] l_wiss@ukr.net

Поліпарадигмальність як основа сучасних лінгвістичних досліджень координат комунікації (Українською)
[Полипарадигмальность как основа современных лингвистических исследований координат коммуникации

(На укр. яз.)]

(Проблеми мовознавства [Проблемы языкознания])

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINGVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

розширення частиномовних функцій МО нерідко переоформлюються або частково змінюють свою семантику таким чином, що в деяких омонімічних формах семантичні ознаки можуть перетинатися або накладатися. Саме тому, наприклад, семантика антонімічних парадигм синонімів нерідко виходить за межі аналізованих указувань (див., наприклад, тематичні групи укр. *попереду – позаду, вперед – назад, далеко – близько*, рос. *впереді – сзади, вперед – назад, далеко – близко*, англ. *forward – back, far – near* та ін.) [9, с. 136-147, 188-193].

Особливостями досліджуваних мов у плані вираження координат комунікації є такі: в усіх аналізованих мовах засвідчено тенденцію до певної конкретизації вказівної семантики через номінативно-ідентифікаційні значення, тому до складу ФСП особового вказування включено займенники іменникового типу словозміни та іменники на означення професійної, вікової й іншої соціальної належності. Стилїстична конотативність для них майже не характерна. Спільними типовими і найпоширенішими репрезентаціями координат комунікації у порівнюваних мовах є МО дейктично-референційного типу (наприклад: укр. *Його я прозвучало якось болісно*; рос. *Его я прозвучало как-то болезненно*; англ. *His I sounded painfully*). Номінативно-референційний тип поширеніший в українській та російській мовах (найбільше представлений займенниками укр. *по-вашому, по-нашому, по-їхньому*; рос. *по-вашему, по-нашему, по-ихнему* та ін.). Для англійської мови більшою мірою, ніж для інших зіставляваних мов, характерні МО дейктично-анафоричного типу (англ. *such, when, where* та ін.).

Як методика лінгвістичного аналізу МРКК, поліпарадигмальний підхід спроможний різнобічно і повноцінно визначити ознаки МРКК як мовної підсистеми, що реалізує цілісну інтегральну концепцію мови у співвідношенні національно-етнічних, соціальних, прагматичних, концептуально-семантичних та асоціативних особливостей і типових ознак мовних підсистем з урахуванням уже набутих і сучасних знань.

У процесі дослідження було здійснено системно-структурне впорядкування МРКК у складі функціонально-семантичного поля (ФСП) за типологічними ознаками, проаналізовано вияви поліфункціональності як спроможності МРКК виконувати різні функції в мові (і мовленні), транссемантичності (тобто, семантичної перехідності на рівні лексичних і лексико-граматичних класів МРКК), трансфункціональності, тобто функціонального переходу на рівні МО під впливом контекстуального оточення, ресемантизації, десемантизації та ін.

(Actual linguistics problems)

Multy-paradigmality as a basis of modern linguistic studies of communication coordinates representations (in

Ukrainian) [Poliparadygmal'nist' jak osnova suchasnyh lingvistichnyh doslidzhen' koordynat komunikacii']

© Terekhova S. I. [Terehova S. I.] l_wiss@ukr.net

**ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]**

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

На етапі функціонально-семантичного і лексико-граматичного зіставного аналізу було залучено методику ФСП, на основі якої побудовано і проаналізовано ФСП МРКК в українській, російській та англійській мовах. Ці поля структуровані за сегментно-ярусним принципом, тобто побудовані на основі сегментно-ярусної структури. Опис результатів здійснено на основі аналізу структурного наповнення ФСП, тематичних груп у їх складі, мікропарадигм та окремих МО. Домінанти мікрополів та тематичних груп визначалися на основі критеріїв типологізації МРКК: денотативної віднесеності, максимальної семантичної відносності та якості референції, функціонально-семантичної визначеності, прагматичної закріпленості, лексико-граматичних ознак, стилістичної нейтральності, стереотипності і частотності вживання носіями мов та ін.

Поліпарадигмальне дослідження за потреби має доповнюватися та підтверджуватися даними асоціативних словників зіставлених мов, вільного асоціативного експерименту [6; 8]) як додаткового шляху аналізу МРКК. Синтез даних концептуального, мовного та асоціативного аналізу на основі зіставлення МО відкриває нові перспективи подальшого застосування поліпарадигмального аналізу на іншому фактичному матеріалі.

Обговорення отриманих результатів відбувалося в різних аспектах, зокрема, на засіданнях кафедри загального та українського мовознавства КНЛУ (2009 р.), кафедри російської мови і літератури КНЛУ (2017 р.), на численних Міжнародних наукових конференціях “Актуальні проблеми романістики й германістики” (м. Смоленськ, Росія, 2005, 2007, 2009 рр.), “Проблеми зіставної семантики” (м. Київ, 2011, 2013, 2015, 2017 рр.), “POLYSLAV” (м. Берлін, Німеччина, 2007 р.; м. Прага, Чехія, 2011, 2016 рр.; м. Цюрих, Швейцарія, 2013 р., м. Москва 2015 р., м. Нові сад, Словенія, 2017 р.) та ін.

Висновки дослідження

Дослідження витоків поліпарадигмального вивчення МРКК у близько- і віддалено споріднених мовах та перекладі свідчить про бінарність походження поліпарадигмального аналізу: з одного боку, це вузькоспеціальні наукові дослідження, а з іншого боку – це систематизовані, комплексні розробки.

Поліпарадигмальний підхід – це комплексне багаторівневе дослідження МРКК як системи парадигм МО. Поліпарадигмальний аналіз включає такі етапи: 1) концептуальний / логіко-семантичний аналіз, 2) власне мовний (лексико-граматичний та функціонально-семантичний аналіз), 3) психолінгвістичний

© Терехова С. І. [Терехова С. И.] l_wiss@ukr.net

Поліпарадигмальність як основа сучасних лінгвістичних досліджень координат комунікації (Українською)
[Полипарадигмальность как основа современных лингвистических исследований координат коммуникации

(На укр. яз.)

(Проблеми мовознавства [Проблемы языкознания])

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINGVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

аналіз (вільний асоціативний експеримент) із залученням даних міждисциплінарного підходу та позамовних фактів.

Поліпарадигмальний аналіз передбачає комплексний аналіз парадигм ментального, мовного й асоціативного матеріалу. Він є оптимальним для типологічного і перекладознавчого вивчення мовних одиниць та абстрактних категорій мови, оскільки дозволяє охопити їх репрезентації, розташовані на різних рівнях мовної ієрархії. На основі такого аналізу можливі більш чітко визначити властивості функціонально-семантичних та інших абстрактних категорій мови, окреслити закономірності їх розвитку і функціонування в сучасних мовах.

Перспективи подальших наукових розвідок

Можливість застосування поліпарадигмального аналізу щодо інших типів МО визначає перспективи подальшого застосування запропонованої в статті методики і ширше – методології поліпарадигмального вивчення складників різних мов окремо і в їх зіставленні. Ця методологія є універсальною для індоєвропейських мов. Суттєвим вважаємо у подальшому зосередитися на поліпарадигмальному аналізі із подальшим долученням таких напрямів лінгвістики, як когнітивна лінгвістика, лінгвокультурологія, психо- і соціолінгвістика, застосованих на ґрунті зіставного аналізу.

Література

1. Вернадский В.И. Избранные труды по истории науки. – М. : Наука, 1981. – 356 с.
2. Вернадский В.И. Труды по всеобщей истории науки. – М. : Наука, 2002. – 504 с.
3. Вернадский В.И. Научная мысль как планетарное явление. – М. : Наука, 2001. – 376 с.
4. Гак В.Г. О контрастивной лингвистике / В. Г. Гак // Новое в зарубежной лингвистике. – Вып. XXV. Контрастивная лингвистика. – М., 1989. – С. 5-17.
5. Дугин А. Эволюция парадигмальных оснований науки. – М.: Арктогея, 2002. – Режим доступа: <http://arcto.ru/article/11>
6. Залевская А.А. Психолінгвістическіе проблемы семантики слова. Калинин: Калинин. гос. ун-т, 1982. – 80 с.
7. Максимов С.Є. Практичний курс перекладу (українська та англійська мови): Навч. посіб. – К.: Линвіт, 2007. – 161 с.
8. Терехова Д.І. Особливості сприйняття семантики слів (психолінгвістичний аспект): Монографія. – К.: Вид. центр КНЛУ, 2000. – 244 с.

(Actual linguistics problems)

Multy-paradigmality as a basis of modern linguistic studies of communication coordinates representations (in Ukrainian) [Poliparadygmal'nist' jak osnova suchasnyh lingvistichnyh doslidzhen' koordynat komunikacii']

© Terekhova S. I. [Terehova S. I.] l_wiss@ukr.net

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

9. Терехова С.І. Референція в системі орієнтаційних репрезентацій української, російської та англійської мов (поліпарадигмальне дослідження) : Дис. ... докт. філол. наук /10.02.17. / С.І. Терехова. – К., 2012.

Джерельна база

10. Словник української мови в 11 т. – К. : Просвіта, 1970-1981.
 11. Словарь современного русского литературного языка в 17 т. – М.-Л. : Изд-во АН СССР, 1958-1967.
 12. Oxford English Dictionary. – Oxford : the Clarendon Press, 1970. – Vol. 1-13. Електронний носій. Режим доступу : www.enacademic.co/ (available 13.01.2016)

References

1. Vernadskiy V.I. *Izbrannyye trudy po istorii nauki*. – Moskva, 1981. (in Russian)
2. Vernadskiy V.I. *Trudy po vseobshchey nauke*. – Moskva, 1988. (in Russian)
3. Vernadskiy V.I. *Nauchnaya mysl kak planetarnoye yavleniye*. – Moskva, 1991. (in Russian)
4. Gak V. G. O kontrastivnoy lingvistike. *Novoye v zarubezhnoy lingvistike*. Issue 25. *Kontrastivnaya lingvistika*. Moskva, 1989, pp. 5-17. (in Russian)
5. Dugin A. *Evolutsiya paradigmalnyh osnovaniy nauki*. Moskva, 2002. <<http://arcto.ru/article/11>> (in Russian)
6. Zalevskaya A.A. *Psikholingvisticheskiye problem semantiki slova*. Kalinin, 1982, 80 pp. (in Russian)
7. Maksimov S. Ye. *Praktychnyi kurs perekladu (ukrayinska ta angliyska movy)*. Kyiv, 2007, 161 pp. (in Ukrainian)
8. Terekhova D.I. Osoblyvosti sprynyattya semantyky sliv (psykholingvistychnyi aspekt). Kyiv, 2000, 244 pp. (in Ukrainian)
9. Terekhova S. I. *Referentsiya v systemi orientatsiynyh reprezentatsiy Ukrainskoyi, Rosiyskoyi ta angliyskoyi mov (poliparadigmalne doslidzhennya)*. Diss. dokt. filol. nauk [Reference in the system of orientational representations in Ukrainian, Russian and English (multy-paradigm approach). Dr of philol. sci. diss.]. Kyiv, 2012, 534 pp. (In Ukrainian)
10. Словник української мови: в 11 т. [Ukrainian dictionary. In 11 vol.]. Kyiv, Prosvita, 1970-1981. (In Ukrainian)
11. Словарь современного русского литературного языка: в 17 т. [Modern Russian literary dictionary. In 17 vol.]. Moskva-Leningrad, Izdatelstvo AN SSSR, 1958-1967. (In Russian)
12. Oxford English Dictionary. In 13 vol. Oxford, the Clarendon Press, 1970. Accepted in: www.enacademic.co/ (available 13.01.2016)

© Терехова С. І. [Терехова С. И.] l_wiss@ukr.net

Поліпарадигмальність як основа сучасних лінгвістичних досліджень координат комунікації (Українською)
 [Полипарадигмальность как основа современных лингвистических исследований координат коммуникации
 (На укр. яз.)]

(Проблеми мовознавства [Проблемы языкознания])